

Jakso 1: Näkökulmia työttömyysturvaan

Hanurin soittoa

Tomi Oravainen: Näin soittaa muusikko Jiri Kuronen, jonka haastattelun kuulemme tässä podcastissa myöhemmin. Tervetuloa kuuntelemaan Uudenmaan TE-toimiston podcastia. Tässä ensimmäisessä jaksossa pureudumme peruskysymykseen eli työttömyysturvaan. Tässä vieressäni on Sofia Alander.

Sofia Alander: Ja mun vieressäni on Tomi Oravainen. Kuulemme ensimmäiseksi Uudenmaan TE-toimiston asiantuntijan Ninni Heinaron haastattelun. Hän valottaa meille, miten syntyy työvoimapolitiittinen lausunto, jossa arvioidaan oletko oikeutettu työttömyysetuuteen. Sen jälkeen tapaamme muusikko Jiri Kurosen. Hän kertoo pulmistaan työttömyysturvan suhteen.

Tomi Oravainen: Lopuksi kuulemma Uudenmaan TE-toimiston johtajan, Tiina Korhosen, ajatuksia työttömyysturvasta, ja Jiri Kurosen kokemuksista. Tässä siis tämän jakson vieraat. Mutta ensiksi tiivistettynä työttömyysturvasta.

Sofia Alander: Työttömyysturva auttaa selviämään, kunnes uusi työpaikka löytyy. Sen edellytyksenä on, että olet ilmoittautunut työttömäksi, ja haet kokoaikatyötä. Usein työnhakijan tilanne on niin selkeä, että ratkaisemme sen nopeasti niin sanotussa peruskäsittelyssä, ja laitamme siis viestin maksajalle, eli työttömyyskassallesi tai Kelaan, että olet oikeutettu työttömyysetuuteen.

Tomi Oravainen: Mutta jos kohdallasi tarvitaan enemmän selvittämistä, esimerkiksi opintojen tai yritystoiminnan vuoksi, oikeutesi työttömyysturvaan arvioidaan niin kutsutussa asiantuntijakäsittelyssä. Silloin saat meiltä selvityspyynnön. Siinä sinua pyydetään selvittämään tilannettasi tarkemmin, jotta voidaan ratkaista, oletko oikeutettu työttömyysturvaan.

Sofia Alander: Ja tätä työtä tekee Ninni Heinaro. Hän kertoo meille seuraavaksi, miten asiantuntijakäsittely etenee.

Mainos: Työtänäkyvissä.fi. Blogissa ja podcasteissa käsittelemme muun muassa Uudenmaan TE-toimiston toimintaa ja palveluita.

Sofia Alander: Mä istun täällä Uudenmaan TE-toimiston asiantuntija Ninni Heinaron työpisteellä. Sä oot Ninni luvannut tänään vähän avata meille työttömyysturvaa ja mitä kaikkee siihen liittyy. Miten se prosessi etenee? Miten sää valitset ne pyynnöt ja miten sä käsittelet niitä, ja mitä niille tapahtuu sitten, ku sä olet ne käsitellyt?

Ninni Heinaro: Kun ilmoittautuu työnhakijaks, niin täytyy tosiaan ilmoittaa kaikenlaisesta omasta toiminnastaan, esimerkiks työhistoriasta. Ja sitten näiden perusteella näiden hakijoiden omat nimetyt virkailijat tai tietokone tekee sitten erilaisia selvityspyyntöjä, jotka tulee sitten sinne meidän listalle. Ja sitten mä rupeen aina selvityspyyntö kerrallaan käsittelemään näitä asioita, ja siinä sitten käyn läpi tätä työhistoriaa ja ilmottamii tietoja. Ja sitten siitä, mitä hakija on itse omasta tilanteestaan kertonut, eli saatujen tietojen perusteella ja sitten lakiin viitaten ratkaseen sitten tämän hakijan tilanteen, josta sitte tulee tää tämmönen, mitä kutsumme työvoimapolitiittiseksi lausunnoksi. Ja sitte tää lausunto tosiaan lähtee maksajalle, joka voi olla Kela esimerkiksi, tai erilaiset työttömyyskassat, ja sitten täällä maksajan päädyssä päätetään loppukädessä se oikeus työttömyysetuuteen.

Tomi Oravainen: Eli me siis teemme työvoimapolitiittisia lausuntoja sen perusteella mitä hakija on meille kertonut.

Sofia Alander: Hakijan täytyy siis muistaa tehdä hakemus maksajalle, eli työttömyyskassaan tai Kelalle. Tämä usein unohtuu. Lausunnot, mitä säkin työssäs teet, ni ne perustuu työttömyysturvalakiin, ni miten tää näkyy sun työssä?

Ninni Heinaro: Työttömyysturvalaki on koko ajan tuossa mulla työvälineenä, se on yks mun tärkeimmistä työvälineistä. Ja meil on aika paljon ohjeistusta ja oikeuskäytäntöä siihen laintulkintaan ja siihen, että miten näitä päätöksiä sit tulis tehdä, et meil on mahdollisimman yhtenäinen linja. Et mehän käydään tosi tarkasti läpi sitä, et me kaikki tehdään sit samassa linjassa näit päätöksiä.

Sofia Alander: Kuinka monta lausuntoa sä teet suunnilleen työpäivän tai -viikon aikana?

Ninni Heinaro: Nää vaihtelee tosi paljon, ihan siis riippuen meiän asiantuntijoista, mut sit myös ihan näistä tapauksista. Et joissain tapauksissa voi mennä aikaa muutamakin päivä, et ne saadaan ratkottua. Et jos täytyy selvittää perusteellisemmin tai vastaavaa, mut sit joissain tapauksissa saattaa mennä ihan muutama minuutti.

Sofia Alander: Uskallaksä minkään näköstä arviota heittää?

Ninni Heinaro: Varmaan jotain semmosta viidenkymmenen ja sadan välillä on varmaan viikossa.

Tomi Oravainen: Eli päätökset perustuvat aina lakiin, ja tärkeä ohjenuora on asiakkaiden yhdenvertaisuus.

Sofia Alander: Ja tähän pyritään esimerkiksi pohtimalla yhdessä monimutkaisimpia tapauksia. Minkähänlaiset seikat aiheuttavat enemmän pohtimista?

Ninni Heinaro: Työttömyysturvan edellytyksenä on sit se, et selvitetään esimerkiks opintojen tilanteita ja yritystoiminnan tilannetta. Ja sit lisäksi tätä työhistoriaa ja työsuhteita. Niin jos on tosi paljon erilaisia asioita päällekkäin, ja nää kaikki täytyy sit selvittää, niin siin tietenkä menee enemmän aikaa, kun sit esimerkiks yhen työsuhteen päättymisen tarkistamisessa. Ja tosiaan mekin käytetään erilaisia viranomaisrekistereitä, ja niitten tietojen tarkistaminen on

kans aikaa vievää. Sit se, et saa ihan semmosen aikajanan ittellensä muodostettua, et tietää missä vaiheessa on tapahtunu mitäkin asioita, ni ymmärrettävästi siinäkin menee aikaa jos täytyy vaik monen vuoden työhistoriatiedot tai monen vuoden opinnot tai pitkään kestäneet yritystoiminnat sit selvittää.

Sofia Alander: Voiks sit olla jotain muita syitä, et minkä takia näitten lausuntojen antaminen tai käsittely voi kestää?

Ninni Heinaro: Kun me laitetaan näitä pyyntöjä sitte, et yleensä siinä on semmonen kaks viikkoo aikaa vastata siihen meidän pyyntöön, ni mitä pidemmälle sitä venyttää, ni sitä kauemmin tietenki siin kestää. Että se on ehkä yks semmonen, mitä ei myöskään ehkä huomaa ajatella. Ja sit toinen ehkä mikä on semmonen, on se, että meiltä tulee vähän silleen viranomaiskielellä muotoiltuja kysymyksiä, ja monesti sitten siin saattaa olla aika monta kysymystä, ni joihinkin näist kysymyksistä ehkä unohtuu vastata.

Sofia Alander [00:07:08]: Jos sulle tulee tämmönen vähän hankalampi tapaus, mitä pitää pohtia, niin miten sä lähet semmosen kanssa liikkeelle? Miten sä ratkaset sen?

Ninni Heinaro [00:07:17]: Meil on tuolla meidän yksikössä... jokaisel on oma semmonen pienryhmätiimi, jossa me sit käydään näit kaikista haastavimpia tapauksia läpi ja meil on sit myös koko yksikön yhteisiä palaverei, joissa sitten käydään näitä haastavimpia tapauksia läpi. Ja sit myös varmistetaan näillä yhteisil palavereilla, et meil on myös sit se yhteinen linja. Et jos tulee oikeesti tosi haastavia tilanteita, mitä ei pysty sit ratkasemaan edes omien kollegoiden kanssa, näitä käydään sit yleensä ihan esimiehen... tai viedään ihan esimiehelle asti.

Tomi Oravainen [00:07:49]: Eli kun saa lisäselvityspyynnön, asiakkaan kannattaa huolella lukea, mitä häneltä kysytään ja vastata kaikkiin kysymyksiin.

Sofia Alander [00:07:57]: Sekä muistaa toimittaa ne todistukset, joita pyydetään. Näin voi nopeuttaa oman ratkaisun etenemistä.

Tomi Oravainen [00:08:04]: Kun ajattelee Ninnin työtä, niin se tuntuu todella haastavalta. Pitää hallita monimutkaista lakia, ja toisaalta päätöksillä on iso vaikutus ihmisten arkeen.

Sofia Alander [00:08:14]: Mitähän Ninni itse ajattelee työstään?

Ninni Heinaro: Haastavinta täs on ehkä se, et on itekki aika empaattinen ihminen. Et mä ymmärrän aina joka ikisen hakijan tilanteen, ja ei varmasti oo hirveen miellyttävää asioida viranomaisen kanssa tällasissa asioissa. Ni se on ehkä haastavinta, et sitten ehkä myös näyttäytyy vähän semmosena kylmänä viranomaisena täällä itsekin. Mutta mä koen, et tää on semmonen sopivan haastava työ. Koko aika pääsee kehittymään omassa työssään, ja huomaa myös sitten kuinka se oma asiantuntijuus näis asiois kehittyi.

Sofia Alander: Onks sulla jotain vapaa-ajan harrastuksia tai jotain muita semmosia keinoja, millä sä sitten rentoudut työpäivän jälkeen?

Ninni Heinaro: Mul on mun rakas harrastus juokseminen esimerkiks. Se on aika hyvä keino sit nollata päivä.

Tomi Oravainen: Tiukka aivotyö vaatii jotain hyvää rentouttavaa vastapainoa, ja varmasti juokseminen sopii hyvin tähän tarkoitukseen. Nyt olemme siis kuulleet tiiviin paketin miten työttömyysturva toimii.

Sofia Alander: Oli myös kiinnostavaa kuulla sellaisen ihmisen näkemyksiä, joka näitä asioita työkseen ratkoo. Suurin osa hakijoista saa hakemansa tuen, mutta aina näin ei kuitenkaan käy. Seuraavaksi kuulemme muusikko Jiri Kurosen haastattelun.

Tomi Oravainen: Hänen yhtyeensä Tuure Kilpeläinen ja Kaihon Karavaani joutui koronan takia keikkatauolle, ja Jiri haki ensimmäistä kertaa elämässään työttömyysturvaa. Mutta kaikki ei mennytkään kuten hän oli toivonut.

Mainos: Työtä näkyvissä.

Tomi Oravainen: Istuskellaan täällä Töölössä, ja tässä vieressä istuu muusikko ja popmusiikkisäveltäjä Jiri Kuronen. Korona kohteli montaa alaa tosi rankasti; ilmailuala, palveluala, myös teitä muusikoita ja muita taiteilijoita. Millanen sinun koronavuosi oli?

Jiri Kuronen: Pitkä ja tavallaan vaihteleva, niinku tälleen tunne- ja fiilismielessä. Tosi vaihtelevat fiilikset on ollu vuoden aikana, et välillä on ollu tosi kivaa ja rentoo ja jotenki on ollu paljon vapaa-aikaa, ja sit välillä on ollu vähän synkemmät tunnelmat. Ja ihan ahdistusta ja sellast epävarmuutta ja epätietosuutta asioista, mikä on ihmiselle raskasta.

Tomi Oravainen: Moni saikin onneks työttömyysturvan ja hakemansa työttömyystuen nyt tässä työttömyyden aikana, ja työttömyysturvan idea tietysti on se, että kun työt loppuu, ni sitte se auttaa selviämään siitä hankalasta ajasta. Sinulla ei kuitenkaan menny ihan kaikki niinkun Strömsössä. Eli sinä hait tukea, mut mitä sitten tapahtu?

Jiri Kuronen: Meiän konserttialikiertue keskeytyi iltapäivällä matkalla Lappeenranta-saliin. Että se oli silleen aika dramaattinen muutos, ja käytiin Kilpeläisen kesähuvilalla ottamassa yhtet sellaset pienet jäähyväismaljat, ja sit ajettiin takas kotiin ja todettiin, et tää loppu nyt tähän. Ja mä ilmottauduin tosiaan työttömäksi työnhakijaks, ja samoin kun mun yhtyeestä pari muutakin muusikkoo. Meil on lisäks sit sellasii yrittäjämuotosesti toimivii muusikoita,

mutta kolme meistä oli ikään ku työttömyyskassaan kuuluvia, ja jotka on aina toiminu palkansaaja-asemassa ja verokorttilaisena. Niin laitettiin kaikki hakemus sisään, ja kahelle muusikolle se myönnettiin se ansioturva, mut mulle ei myönnetty. Ja heti sain kielteisen työvoimapolitiittisen lausunnon ja koitin sitä sitten siinä... kesän 2020 aikana valitin siitä ja pyysin, et se asia käsiteltäs uudestaan. Ja se käsiteltiin uudestaan, ja sitte lopullisestikin se päätös oli kielteinen. Ja sen jälkeen sitten mul on... ainoa vaihtoehto oli sitte valittaa tästä menettelystä tonne sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan. Ja tällä hetkel, nyt on heinäkuu 2021, ja se valitus on edelleen käsittelyssä. Ja mä just kysyin tossa juhannusta ennen, että mikähän se tilanne on, ni siellä arvioitiin, et elo-syyskuussa 2021 se tapaus ois käsitelty. Eli silloin se käsittelyaika ois suunnilleen 15 kuukautta.

Tomi Oravainen: Millaset perustelut sitte sait, että miks sä et saa ja kollegat sai?

Jiri Kuronen: Mä luulen, että mä en osannu valehdella riittävästi, tai en osannu puhua sellasta kieltä, mitä TE-palveluille ois pitäny puhua. Olis ilmeisesti pitäny välttää jotain tiettyjä sanoja tai osata jotenki esittää se oma toiminta erilaisessa valossa. Mä oon ensimmäistä kertaa hakenu työttömyysturvaa nyt 46-vuotiaana, ni mä en tavallaan osannu pelata sitä peliä. Näin mä tulkitsen, et mikä se mun virhe sit tässä oli. Ja tietysti me muusikot, kevyen musiikinalan tällaset keikkailevat muusikot, ni me ollaan varmaan TE-palveluille myös semmonen vähän vaikee rasti. Että me ollaan aika erikoistilanne verrattuna moneen muuhun palkansaajaan. Mutta muusikoiden työttömyysturvan ongelma ei oo mikään pandemia-ajan ongelma, vaan tää on pitkään, vuosikymmeniä jatkunu ongelma. Ja mut ikään kun määriteltiin yrittäjäksi sillä perusteel, et vaikka mun keikat on nyt loppunu tän pandemian myötä, ni ku mä oli ilmattu sit sellases lisäselvityspyynnös, että mikä mun taiteellinen toiminta noin lähtökohtasesti on, ni mä oon ilmottanu, et silloin tällöin kellarissa kirjottelen myös kevyen musiikin biisejä ja tarjoon niitä joidenkin artistien levyille. Niin se tulkittiin, et mä oon sitte päätoiminen säveltäjä nyt sitte tästä eteenpäin.

Ansaintatarkoituksessa, eli katsottiin, että mä työllistyn säveltäjänä. Ja se on tietenkin ihan naurettavaa, koska ei Suomessa kukaan voi työllistyä säveltäjänä, koska ei siit makseta mitään palkkaa eikä... Et se on vähä semmost ku täyttelis lottokuponkeja. Et sä voit tehdä jonku biisin ja tarjota sitä jollekki, ja ehkä tosi hyvällä tsägällä joku artisti levyttää sen, ja sit se soi vähän radiossa ja sit sä saat siitä vähän esityskorvauksia. Mut se tapahtuu vuosien jänteellä, et ei se mitään varsinaista palkkatyötä oo.

Tomi Oravainen: Miltä se tuntuu, ku sai sitte tämmösen ratkasun?

Jiri Kuronen: No tosi epäoikeudenmukaselta ja epäreilulta tietysti. Jollain tavalla se on myös pudottanu sellaset suomut mun silmiltä. Että mä oon tämmönen kahekskytluvun kasvatti, ja mun hampaat on oiottu kunnallisessa oikomishoidossa. Ja mä oon tavallaan semmonen hyvinvointivaltion oikeen mallilapsi ollu, ja käyny musiikkiluokat ja tavallaan saanu nauttii ikään ku sen hyvinvointivaltion kaikist hyvistä puolista koko elämäni ajan. Ja mä oon ehkä sit kasvanu aika sellaseen idylliseen ajatukseen, et kaikille kuuluu työttömyysturva ja ylipäänsä sosiaaliturva. Ja et tääl Suomes kukaan ei putoo sen verkon ulkopuolelle. Mut on ollu järkyttävää huomata, et sit omal kohal se ei mennykään niin, vaan mä nimenomaan satuin olemaan semmonen väliinputooja tässä. Ja yks järjestelmän suurimpia ongelmia on esimerkiks se, että se virkailija, joka tekee sun päätöksen, ni siihen ei voi olla mitenkään

yhteydessä. Sille ei voi lähettää mitään postia tai sähköpostia tai sille ei voi soittaa. Et virkamies on tavallaan niinku jonkun muurin takana, ja sit kansalainen on tavallaan täysin voimaton sen päätöksen edessä. Et siit ei voi keskustella eikä... Et mä oon tottunu siihen, et viranhaltija, joka tekee kansalaista koskevia päätöksiä, ni kansalainen voi sit olla siihen viranhaltijaan yhteydessä ja keskustella ja ilmasta omaa näkemystään. Mut tää ei oo TE-palveluiden kaa mahdollista. Se on tosi suuri epäkohta, et mitä pitäs muuttaa.. no se on tosi vaikee ja laaja kysymys, ja mä en oo sosiaali- ja työttömyysturvan asiantuntija enkä yhteiskuntatieteilijä enkä järjestelmänrakentaja. Et mä oon muusikko ja mä voin oikeestaan puhuu vaan täst mun omasta kokemuksesta. Mutta kyl se kokemus on, et järjestelmä ei kyl toimi niinku sen pitäis toimia.

Tomi Oravainen [00:16:48]: Henkisesti toi laittaa ihmisen kans koville ku menee toimeentulo, eikä tiedä miten tässä käy. Ni miten sä selvisit henkisesti, ja onks sulla jotain vinkkejä, kun ihmiset joutuu ehkä tämmösiin samanlaisiin tilanteisiin, missä ei tiedä, et miten tässä oikein selviää?

Jiri Kuronen [00:17:06]: Se on aluks kyl mun mielest aika vaikee tilanne. Et jos ikään ku oma työnteko on kokonaan estyny, ja ei voi tehdä... niinku mun yks kaveri sano, et jos sä oot kaivanu jotain ojaa kaks kyt vuotta ja sit yhtäkkii sulle sanotaan et sä et voi enää kaivaa sitä ojaa. Ni se on niinku identiteettikriisi, koska sä oot joka aamu menny kaivaa sitä ojaa, ja nyt se on kielletty. Ni on väistämätöntä, et siit seuraa jonkunlainen semmonen, et kuka mä nyt oon, ku mä en nyt voikaan tehdä tätä, mitä mä oon aina tehny. Mutta mä ehkä antasin semmosen neuvon, et pysy liikkeellä ja pysy ihmisten parissa ja päihteit ei kannata käyttää enempää ku... ainakaan lisätä sitä päihteidenkäyttöä. Ja sit kannattaa olla paljon sosiaalisii kontakteja ja harrastuksii ja liikuntaa, ja tavallaan pitää, vaikei vois tehdä töitä, ni tekee sit jotain muuta. Et lukee vaikka kirjoja ja pelaa tennistä tai jotain, pitää ittensä sillai kondiksessa ja liikkeellä. Et paikalleen ei pidä jäädä.

Tomi Oravainen [00:18:14]: Millanen tunne tää on nyt, ku ajattelet jälkeinpäin, kun kävikin näin et se systeemi johon luotit, ni se ei toiminutkaan niin kun sä oisit toivonu sen toimivan?

Jiri Kuronen [00:18:27]: No jäi semmonen olo, et asioiden pitäs muuttua. Et mä oon sitte aika paljon käyttäny myös aikaa ja energiaa siihen, että mä oon yrittäny ikään ku aktivoida eri tahoja muuttamaan tätä systeemiä. Et mä oon ollu aika tiiviis vuorovaikutukses esimerkiks muusikkojen liiton kanssa ja Suomen Musiikintekijät ry:n kanssa. Ja mä oon myös ollu yhteydessä, mä oon ollu kuultavana eduskunnan sivistysvaliokunnassa, ja mä oon ollu poliittisiin valtioshteereihin paljon yhteydessä ja pitäny palavereja täst työttömyysturvasta ja sen ongelmista. Ja sit mä oon antanu myös haastatteluja esimerkiks Helsingin Sanomiin, mis mä oon koittanu tuoda esille tätä ongelmatilannetta. Ja tavallaan mä oon tehny sen, minkä yksittäinen ihminen ehkä voi tehdä, mutta viime kädessä mä nään, et tavallaan se on

osin poliitikkojen käsissä muuttaa tää järjestelmä. Ja kyl mun täytyy heittää pallo myös sinne TE-palveluihin, että TE-palveluis johdon tehtävä ois alkaa muuttaa tätä järjestelmää nykyaikaisemmaks ja läpinäkyvämmäks ja palveluhenkisemmäks ja asiakaslähtösemmäks. Niinku esimerkiks verottaja on tehny viime vuosikymmeninä. Et siel se järjestelmä toimii tosi hyvin, ja sinne saa helposti yhteyden ja asioist voi keskustella ja neuvotella ja verottaja joustaa aikatauluissa, kuhan ne lopulta saa rahansa. Ja tavallaan tämmöstä kulttuuria mä toivoisin myös tähän työttömyysturvapalveluihin. Mä ajattelen ite, et ei kukaan ihminen halua olla vapaaehtosesti työtön työnhakija. Et kukaan ei halua siit itelleen mitää elämäntapaa. Et mä ehkä sitten panostasin siihen, vähän sellaseen ruotsalaismalliin, et ois tosi paljon enemmän henkilökuntaa, ja tosi paljon enemmän kontaktia niihin työnhakijoihin. Ja tavallaan sellast valmennusta ja koutsausta ja kohtaamista. Ja ihan oikeesti yritettäs tavata niit ihmisiä, ja mietii et mitä ne haluis elämässään tehdä. Ja aina on tietysti myös joukko ihmisiä yhteiskunnas, jotka ei koskaan työllisty, siitäkään me ei tulla pääsee koskaan eroon. Mut suurin osa ihmisistä haluis tehdä töitä ja ansaita ite oman leipänsä.

Sofia Alander: Korona todella ravisteli Jiri Kurosen arkea. Mutta onneksi nyt tätä jaksoa tehdessä keikkailu on pääsemässä vihdoinkin kunnolla käyntiin, ja muusikot pääsevät tekemään omaa työtään.

Tomi Oravainen: Kuten Jiri sanoi, suurin osa meistä haluaa tehdä töitä, mutta näiden koronakuukausien aikana moni on joutunut kokemaan ensi kertaa elämässään työttömyyden. Toivottavasti tämä lisää ihmisten ymmärrystä, että kuka tahansa meistä voi joutua työttömäksi ilman omaa syytään.

Sofia Alander: Jirillä oli myös ajatuksia siitä, miten työttömyysturvaa ja TE-palveluja voisi kehittää. Seuraavaksi kuullaankin Uudenmaan TE-toimiston johtajan Tiina Korhosen haastattelu.

Mainos: Lisätietoa yrityksille, yrittäjille, työnhakijoille ja alanvaihtajille suunnatuista palveluista löydät osoitteesta te-palvelut.fi.

Sofia Alander: Me kuulumme tossa juuri muusikko Jiri Kurosen kokemuksista koronakuukausilta. Millanen tää koronavuosi oli Uudenmaan TE-toimiston näkökulmasta, Uudenmaan TE-toimiston johtaja Tiina Korhonen?

Tiina Korhonen: No tää koronavuosi 2020 oli Uudenmaan TE-toimistossa tosi suurten volyymien vuosi, ja meillä aloitettiin näitä työnhakuja vuoden aikana reilut 229 000. Ja se on tosi iso määrä, kun vertaa tohon vuoteen 2019, jollon niitä alkoi hieman alle 100 000. Me asetettiin toimistossa yritysten yt-neuvotteluja koskevat yhteydenotot, ja nää alkavien työnhakujen ja meidän asiakkaiden työttömyysturvan hoitaminen näis poikkeusoloissa meidän ykkösprioriteetiksi, kun kävi selväks, että pakko on tällasia priorisointeja tehdä. Ja esimerkiks työvoimapolitiittisia lausuntoja meillä annettiin viime vuonna yli miljoona kappaletta, kun niitä edellisenä vuonna annettiin semmonen 677 000. Nää on tosi isoja lukuja, mut mun mielest vielä tärkeempää on muistaa se, et jokaisen numeron takana on

ihminen. Oli se sitten yrittäjä tai työnantaja tai lomautettu tai työnsä menettänyt, jolle kyse on ollu juuri siitä omasta asiasta. Ja meidän henkilöstö on todella venynyt ja tehnyt paljon työtä, et näe meidän asiakkaiden asiat on saatu hoidettua tässä koko maailmaa koskettaneessa poikkeustilanteessa.

Sofia Alander: Mitä ajatuksia näe Jirin kokemukset sitten sinussa herättivät?

Tiina Korhonen: No näe Jiri Kurosen kokemukset on varmasti tuttuja hyvin monelle. Tää epävarmuus ja epätietoisuus ja huoli tulevasta ja toimeentulosta on koskettanut tosi montaa suomalaista korona-aikana. Tapahtuma-ala alana on kärsinyt koronasta ja näistä rajoituksista tosi paljon, ja vaikka nyt rajoitukset on lieventynyt, ja toivottavasti pian poistuukin ja alan toiminta alkaa elpyä, niin kestää varmasti vielä tosi pitkään ennen kun koronan aiheuttamista vahingoista on tapahtuma-alalla päästy. Mun mielest Jiri kuvas myös tosi hyvin sitä, miten tärkeä osa elämää työ on, ja miten siitä, et kun ei voi harjottaa sitä omaa ammattia, voi seurata jopa identiteettikriisi. Ja myös ne vinkit, mitä Jiri antoi siihen oman aktiivisuuden, ja niin fyysisen ku henkisenkin vireyden ylläpitämiseksi, oli mun mielestä tosi hyviä ja tärkeitä. Ja totta kai myös sitten näe kokemukset, mitä Jirillä oli työttömyysturvajärjestelmästä ja sen toimivuudesta yksilön tai asiakkaan näkökulmasta, oli tosi ajatuksia herättäviä.

Tomi Oravainen: Työttömyysturva-asiantuntijamme Ninni Heinaro korosti, että meidän tärkeimpiä tavoitteita on kohdella kaikkia asiakkaitamme yhdenvertaisesti. Ja Jiri Kuronen kertoi kuitenkin haastattelussa, ettei hän saanut työttömyysturvaa, vaikka bändikaverit samoilla taustatiedoilla saivat. Miten voisimme toimia paremmin, jotta tällaisilta kokemuksilta voitaisiin välttyä?

Tiina Korhonen: Yhdenvertainen kohtelu työttömyysturva-asioissa, niin se tarkoittaa sitä, et silloin kun asiakkaiden tilanteet on samankaltaisia, niin me sovelletaan lakia samalla tavoin. Ja varsinkin usein käy niin, että asiakkaat vertaavat sitä omaa tilannettaan muiden tilanteeseen, eli se sitten vaikka bändikaverin tilanne. Ja vaikka se bändikaverin tai muun kaverin tilanne voi siinä kavereiden kesken keskustellessa päällisin puolin vaikuttaa, et ne on hyvin samankaltaiset, niin silloin kun me puhutaan työttömyysturva-asioista, niin välttämättä näin ei kuitenkaan ole. Ja meillä TE-toimistossa näe työttömyysturva-asiat ratkastaan aina sen kultakin asiakkaalta saadun ja muuten saadun selvityksen perusteella. Mutta koska näe asiakkaitten asiat on tosi laajasti salassapidettäviä, ni meillä ei TE-toimiston asiantuntija voi asiakkaalle kertoa, että sinun kohdallasi tää ratkasu meni näin, ja ystävän kohdalla tää meni näin, koska teidän tilanteet erosi nyt tässä kohdin tällä tavoin. Ja tää on ehkä se, mitä meillä asiakkaiden on vaikea välillä mieltää, ja siksi voi syntyä niitä kokemuksia siitä, että kohtelu ei oo yhdenvertaista. No meillä ollaan nyt keskittämässä näitä, erityisesti näitä vaativia työttömyysturvalausuntoja, lokakuun alusta valtakunnallisesti. Ja se on sellanen yks iso muutos, jonka tavoitteena on se, että tää työttömyysturva-asioiden käsittely paitsi sujuvoitus ja nopeutus, niin myös se, että saadaan sitte tätä kautta lisättyä sitä lausuntokäytännön yhdenvertaisuutta ja tasapuolisuutta ihan valtakunnan mittakaavassa. Ja tietenkin on sitten myös tilanteita, et aina ei ne viranomaisen ratkasut mee oikein. Vaikka tietysti siihen tähdätään, että laadukkaita päätöksiä tehdään, mut aina näin ei oikein mee, ja näin on myös työttömyysturva-asioissa. Ja sitä varten meil on sit tää

muutoksenhakujärjestelmä. Että TE-toimiston antamasta lausunnostahan ei oo suoraan sitä valitusoikeutta, mutta koska toi etuudenmaksaja työttömyyskassa tai Kela on sidottu siihen lausuntoon, jonka TE-toimisto antaa, niin jos sen perusteella sitten on tullu vaikka kielteinen päätös työttömyysturva-asiassa, niin sitä muutosta voi sitte siitä etuudenmaksajan päätöksestä hakea valittamalla sinne sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan.

Tomi Oravainen: Pitäisikö sitten läpinäkyvyyttä lisätä näissä työttömyysturvaprosesseissa?

Tiina Korhonen: Se on tosi tärkeä, että tätä tietoa työttömyysturvasta on saatavilla riittävästi. Ja myös, et se on vaivattomasti saatavilla, ja asiakkaat saa niitä vastauksia kysymyksiinsä. Että meillä on muun muassa valtakunnallinen puhelinpalvelu, työttömyysturvaneuvonta, josta saa sitä tietoa työttömyysturvasta. Mut kyl mä ajattelen niin, että meidän TE-palveluis on tosi tärkeä kuunnella myös asiakkaiden toiveita ja kokemuksia siitä, et jos järjestelmä ei toimi asiakkaiden mielestä hyvin, niin ottaa oppia siitä. Ja Jiri nosti esiin tos haastattelus tuon verottajan, ja mä oon kyllä samaa mieltä siitä, et Verohallinto on onnistunut tekemään monesta aiemmin tosi hankalaksikin koetusta asiasta helppoa ja vaivatonta. Ja siinä me voidaan varmasti TE-palveluissa ottaa oppia. Ja mä itse haluan ajatella, että myös työttömyysturva-asioissa me voidaan olla palveluhenkisiä ja asiakaslähtöisiä, vaikka se ratkasu yksittäistapauksessa ei aina olisikaan asiakkaan kannalta myönteinen. Ja tää työttömyysturvalainsäädäntö on myös aika yksityiskohtasta, ja esimerkiks siel on sellasia osa-alueita, niin ku vaikka opiskelu tai yrittäjyys ja niiden vaikutus tähän työttömyysetuuteen, mikä voi tuntuu tosi vaikeesti hahmotettavalta, jos sen kanssa on ensimmäistä kertaa tekemisissä. Ja esimerkiks sellanen, et jos on vaikka yrittäjänä toiminu, niin työttömyysturvajärjestelmässä se, että yrittäjänä saa vähän tuloja tai tulot jää jopa kokonaan puuttumaan, ni se ei vielä itsessään tarkoita, et olis oikeus siihen etuuteen. Vaan tässä järjestelmässä ratkasevaa on se työmäärä, estääkö se yrittäjänä tehty työ kokoaikatyön hakemisen tai vastaanottamisen. Ja myös esimerkiks hyvin heikosti kannattava tai jopa tappiollinen toiminta voi joskus työllistää yrittäjää niin paljon, et se estää sen työn vastaanottamisen. Tää on esimerkki sellasesta tilanteesta, mitä työttömyysetuutta hakeva ei välttämättä etukäteen tiedä, tai voi olla vaikea hahmottaa. No tätä esimerkiks on nyt korona-aikana poikkeussäännöksillä helpotettu. Mut et ihan oma kysymyksensä on se, että onko vaikka tätä järjestelmän peruslähtökohtaa syytä muuttaa pysyvästikin, ja jos niin miten. Mut ihan niin kun Jirikin tossa haastattelussa toteaa, ni se on politiikkaa, ja viime kädessä sit eduskunnan käsissä.

Tomi Oravainen: Jiri Kuronen koki, että hänen virheensä oli se, että hän ei osannut puhua oikeanlaista kieltä. Ja toisaalta hän kaipasi enemmän henkilökohtasta palvelua työttömyytensä aikana. Mitä ajattelet näistä näkemyksistä?

Tiina Korhonen: Mun mielestä asiakkaan ei pitä missään tilanteessa joutua tuntemaan, että hän ei oo osannu puhua viranomaiselle oikeanlaista kieltä. Et tärkeä tietysti on se, että asiakas vastaa niihin kysymyksiin, joita häneltä kysytään sen hänen asiansa selvittämiseksi. Mut riittää, et asiakas kertoo ne omin sanoin, siten kun hän itse ne asiat ymmärtää, ja tarvittaessa sitten me kysymme täsmennystä. Ja tietenkin tärkeä on, että meillä sitten ne kysymykset on esitetty asiakkaalle ymmärrettävällä tavallisella kielellä. Et se on ilman muuta tärkeä. Ja mä ymmärrän tosi hyvin tän toiveen henkilökohtaisemmasta tai

yksilöllisemmästä palvelusta, ja sitä me halutaan ilman muuta TE-toimistossa tarjota meidän asiakkaille. Ja sehän on nyt myös meidän hallituksenkin tavoite, eli tässä tarkoituksessa TE-palvelujen asiantuntijoita tullaan lisäämään ja myös lainsäädäntöä muutetaan niin palvelujen kun työttömyysturvan osalta, ja tavoitteena edistää sitä, et asiakkaat sais entistä henkilökohtaisempaa ja yksilöllisempää palvelua.

Sofia Alander: Me olemme nyt kuulleet kolme eri haastattelua työttömyysturvasta, vähän eri näkökulmista. Ei tämä ole todellakaan mikään yksinkertainen kuvio, mutta toivottavasti sinulle on nyt muodostunut jonkinlainen käsitys aiheesta.

Tomi Oravainen: Palataan vielä hetkeksi Jirin kesätunnelmiin. On hellepäivä ja ensimmäinen keikka koronasulkujen jälkeen on takana. Miltä se tuntu, kun menit kavereitten kanssa pitkän tauon jälkeen lavalle?

Jiri Kuronen: Se tuntu todella epätodelliselta ja tosi ihanalta. Ja tosi juhlalliselta. Ja mä katoin sinne yleisöön, siel oli paljon meidän semmosia pitkäaikasia kantafaneja, jotka on kiertäny kymmenen vuotta meidän mukana. Ni ihmiset itki sen ensimmäisen kappaleen aikana, ja moni pyyhki siel kyyneleitä. Ja vähä se itku meinas omaanki silmään tulla, et kyl se aika koskettava hetki oli. Täs on esimerkiks ollu mielenkiinnost, ku täs kevään 2021 aikana on ollu paljon tällast... koronatuista on puhuttu, ja eri instanssit on myöntäny esimerkiks muusikoille ja esiintyville taiteilijoille jonkunlaisii tukia, ni ne on varmasti todella tarpeellisia. Ja itsekin oon hakenu tukee ja saanukki jotain tukee. Mut kyl silti muusikoiden kesken ku puhutaan, ni moni sanoo että emmä mitään tukia tarttis, vaan mä haluisin vaan lähtee keikoille ja soittaa musaa ja tienata ite omat rahani. Et kyl se tavallaan työnteko on kuitenkin se ytimes oleva asia.

Tomi Oravainen: Toivottavasti mahdollisimman monelle olisi nyt vähintään työtä näkyvissä.

Sofia Alander: Tämä oli Uudenmaan TE-toimiston podcastin ensimmäinen osa.

Tomi Oravainen: Podcastin toisessa jaksossa pureudumme tarkemmin siihen, miten selvitä kun työpaikka lähtee alta. Eli millaisen tunnemyrskyn se mielessä aiheuttaa, ja miten työttömyyden ulapoilta pääsee taas uuden työn ääreen. Sekä millaisia pelastusrenkaita löytyy TE-palveluista.

Sofia Alander: Kolmas jakso pureutuu yritysten ongelmatilanteisiin. Miten hoitaa yt-neuvottelut kunniallisesti satamaan. Ja millaiset merkit varoittavat että yritys on menossa karille.

Hanurin soittoa